

Moeurs, coutumes et religions des sauvages Américains

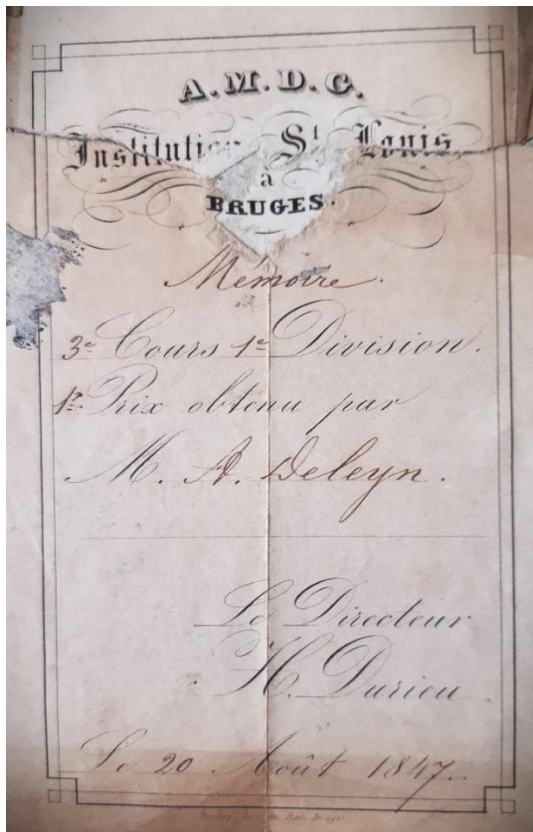
Extraits du P. Lafiteau

Par A.S.

Librairie classique de Périsset Frères

Lyon – Paris

1839

Het is een schattig boekje (17 x 10 cm.) mooi gebonden in fijn leder en met goud versierd op de beide platten en op de rug. De snee is ingekleurd met het patroon van de schutbladen.

Alphonse De Leyn kreeg dit boek in Augustus 1847 in het *Institution St.-Louis à Bruges* als prijs voor zijn eerste plaats in de 3e cours 1e division. (CB 2008/280)

Het draagt het stempel van de *Bibliotheca Presbiterorum Collegii S. Ludovici, Brugis*.

Alphonse De Leyn (Brugge 1839 – 1902) was 8 jaar toen hij het boek kreeg. Hij werd doctor in de rechten in 1863, in 1866 priester gewijd en was principaal van het Sint-Lodewijkscollege van 1878 tot 1883. Hij was lid van het *Genootschap voor Geschiedenis*, en werkte mee aan *Rond den Heerd* en *Biekerf*.

Henri Durieu (Kortrijk 1807 – Kortrijk 1855) priester-leraar in het college van Poperinge. In 1841 stichtte hij het *Institution Sant-Louis* op het St.-Jansplein te Brugge. Hij was er directeur tot 1854. Het was een dure privéschool en kan beschouwd worden als een voorloper van het Sint-Lodewijkscollege.

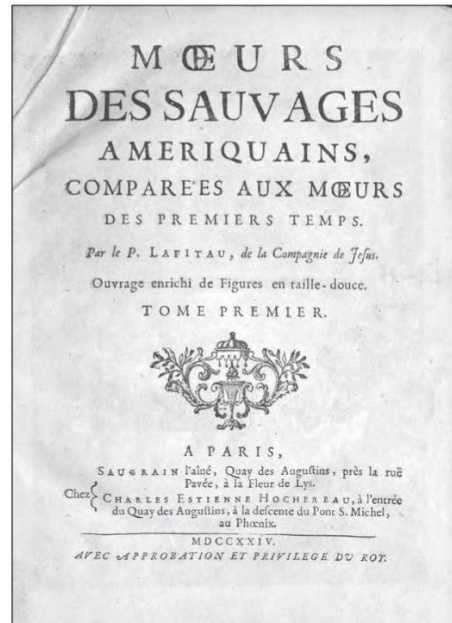
Joseph François Lafitau (Bordeaux 1681 – Bordeaux 1746) was een jezuïetenmissionaris in Nieuw-Frankrijk (langs de oostelijke kust van Noord-Amerika) van 1712 tot 1717 en van 1727 tot 1746.

Hij werd bekend als etnograaf van de Irokezen. Lafitau wordt wel degelijk zonder e geschreven. De uitgave van 1839 is dus fout.

Wikipedia: *De Irokezen, Iroquois of Haudenosaunee vormen een confederatie van vijf en later zes taalkundig en etnisch aan elkaar*

verwante volken in Noord-Amerika. In dit verband worden ze ook "The Six Nations" (de zes naties) genoemd.

Périsset Frères was een uitgeverij gesticht in 1760 te Lyon en in 1825 gevestigd in Parijs. Ze gaven vooral religieuze werken uit.

J-F Lafitau J. missionnaire au Sault Saint-Louis publiceerde zijn werk in 1724 onder de titel *Moeurs des sauvages Américains, comparées aux mœurs des premiers temps*.

De missiepost van Saint-Louis werd een jaar later als fort ingericht om de bekeerde Irokezen te beschermen. Berichten over de situatie in Amerika en het werk van de jezuïeten, werden in Europa gretig becommentarieerd.

Het werk verscheen ook in het Nederlands: *De zeden der wilden van Amerika: zynde een nieuwe uitvoerige en zeer kurieuse beschryving van derzelver oorsprong, godsdienst, manier van oorlogen, huwelyken, opvoeding, oeffeningen, feesten, danzeryen, begravenissen, en andere zeldzame gewoonten : tegen de zeden der oudste volkeren vergeleken, en met getuigenissen uit de oudste Grieksche en andere schryveren getoetst en bevestigd*, Den Haag, Gerard van der Poel, 1731

Het was de tijd van Jean-Jacques Rousseau (1712-1778). Die was op een jezuïetencollege leerling geweest en stond zeer kritisch tegenover de jezuïeten. In 1754 schreef hij *Discours sur l'origine et les fondements de l'inégalité parmi les hommes*. De grondgedachte is: de mens is goed maar de maatschappij maakt hem slecht. Zo ontstond het beeld van de nobele wilde.

Het boek dat we hier bespreken verscheen in 1839 dus ruim een eeuw na de originele editie van Lafitau. Onze auteur die we overigens alleen kennen als A.S. schrijft in zijn *Avertissement*: Lafitau maakte *des rapprochements arbitraires et erronés* maar we zullen nu alleen weergeven *tout ce qui peut servir à nous initier aux moeurs si pittoresques des sauvages de l'Amérique*.

Het woord 'wilden' dat ons tegenwoordig stoort, staat op elke bladzijde. Pater Lafitau werkte in Canada, maar in zijn werk worden de religie en de gewoontes van allerlei volkeren in zowel Noord als Zuid-Amerika besproken. Hij kan het niet laten om regelmatig vergelijkingen te maken met de klassieke oudheid en met het christendom. Hij schijnt het niet onmogelijk te vinden dat er vroeger mensen uit Europa Amerika ontdekten. Hij vindt iets wat op onze hemel lijkt. Bij sommige devoties moet hij aan de eucharistie denken. Hij kijkt verbaasd naar afbeeldingen en ceremonies met kruisen.

Interessant zijn de beschrijvingen van het gemeenschapsleven van de 'wilden': hoe ze wonen, wat ze doen, welke groenten en fruit er gekweekt wordt. Zijn werk was veel uitvoeriger dan we hier in dit 'prijzboek' zien. De oorspronkelijke uitgave besloeg vier volumina. Lafitau was ongetwijfeld begaan met het welzijn van de bevolking. Hij heeft zich trouwens hard ingezet om de verkoop van alcohol te verbieden.

Tot vandaag is het niet duidelijk hoe men zich de ontwikkeling van de mensheid moet voorstellen. Rousseau was helemaal geen antropoloog. Hij was een mensenschuwe dromer. Zijn idee van het paradijselijk begin was zijn droom. Hij wilde weg van de vervelende mensen om vrij in de natuur te kunnen leven.

David Graeber (antropoloog) en David Wengrow (archeoloog) schreven *Een nieuwe geschiedenis van de mensheid (The Dawn of Everything: A New History of Humanity. 2021)*: een bestseller maar een saai boek. Misschien mag ik het als volgt samenvatten. We hebben in de geschiedenis ten onrechte cesuren aangebracht. Heel wat 'typisch moderne' manieren van leven en denken zijn onvoorstelbaar oud. Met andere woorden: er was geen paradijs. Hun boek eindigt met de zin: "We weten inmiddels dat we worden omgeven door mythen." Lafitau wordt overigens niet vermeld in het boek. Rousseau wordt tegengesproken van bladzijde 10 tot 546.

Juli 2022

Walter de Smaele